

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнес-технологій «УАБС»
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Шуйська Ілона Ігорівна

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

Аналіз ринку банківських послуг: тенденції та перспективи

072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Студента (ки) 4 курсу

І. І. Шуйської

групи ФБС-61а

Подається на здобуття освітнього ступеня бакалавр.

Кваліфікаційна робота бакалавра містить результати власних досліджень.

Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на

відповідне джерело _____ Шуйська І. І

Керівник к.е.н., доцент _____ Пахненко О. М.

Суми 2020

АНОТАЦІЯ
кваліфікаційної роботи бакалавра
на тему «АНАЛІЗ РИНКУ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА
ПЕРСПЕКТИВИ»
студентки Шуйської Ілони Ігорівни

Актуальність теми кваліфікаційної роботи. Ринок банківських послуг є невід'ємною складовою ринкової економіки, так як економічне зростання країни залежить від розвитку даного ринку. При цьому банківські установи виступають посередниками при перерозподілі грошових ресурсів. В умовах посилення конкуренції банківського сектору банкам необхідно постійно удосконалювати банківські послуги, покращувати якість їх надання, створювати нові банківські продукти та здійснювати успішну їх реалізацію, що можливо за умови детального аналізу ринку банківських послуг.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних та практичних аспектів функціонування ринку банківських послуг, виявлення його проблем та перспектив розвитку.

Об'єктом кваліфікаційної роботи виступає ринок банківських послуг.

Предметом кваліфікаційної роботи є теоретичні та практичні аспекти функціонування ринку банківських послуг в Україні.

Основний результат роботи полягає у дослідженні тенденцій розвитку ринку банківських послуг в Україні, визначенні прогностичних значень основних показників ринку банківських послуг – депозитів та кредитів.

Ключові слова: ринок банківських послуг, кредити, депозити, платіжні картки.

Основний зміст кваліфікаційної роботи викладено на 26 сторінках, з яких список використаної літератури із 46 найменувань. Робота містить 6 таблиць, 16 рисунків, а також 3 додатки.

Рік захисту роботи – 2020 рік.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнес-технологій «УАБС»
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
Професор, доктор економічних
наук

_____ І. О. Школьник

«__» _____ 20__ р

ЗАВДАННЯ ДЛЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА
за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
студенту 4курсу групи ФБС-61а

Шуйської Ілони Ігорівни

1. Тема роботи «Аналіз ринку банківських послуг: тенденції та перспективи» затверджена наказом по СумДУ № 0549-III від «30» квітня 2020 року.
2. Термін подання студентом закінченої роботи «10» червня 2020 року.
3. Мета кваліфікаційної роботи полягає у дослідженні теоретичних та практичних аспектів функціонування ринку банківських послуг, виявлення його проблем та перспектив розвитку.
4. Об'єкт дослідження – ринок банківських послуг України.
5. Предмет дослідження – теоретичні та практичні аспекти функціонування ринку банківських послуг в Україні.
6. Кваліфікаційна робота виконується за матеріалами Національного банку України.
7. Орієнтовний план кваліфікаційної роботи, терміни подання розділів керівникові та зміст завдань для виконання поставленої мети.

№	Назва розділу	Термін подання
1	Теоретичні аспекти функціонування ринку банківських послуг	22.05.2020
2	Практичні аспекти функціонування ринку банківських послуг в Україні	29.05.2020

Зміст завдань для виконання поставленої мети кваліфікаційної роботи бакалавра:

- визначити економічну сутність ринку банківських послуг;
- ознайомитись з інфраструктурою ринку банківських послуг;
- дослідити нормативно-правові засади функціонування ринку банківських послуг;
- провести аналіз кредитного та депозитного ринків України за період 2015-2019 роки;
- проаналізувати ринок платіжних карток;
- визначити перспективи розвитку ринку банківських послуг в Україні.

8. Консультації щодо виконання роботи:

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1			
2			

9. Дата видачі завдання: «25» березня 2020 року

Керівник кваліфікаційної роботи _____

Пахненко О. М.

Завдання до виконання одержав _____

Шуйська І. І.

ЗМІСТ

Вступ.....	6
1 Теоретичні аспекти функціонування ринку банківських послуг.....	8
1.1 Економічна сутність ринку банківських послуг.....	8
1.2 Інфраструктура ринку банківських послуг.....	11
1.3 Нормативно-правові засади функціонування ринку банківських послуг.....	14
2 Практичні аспекти функціонування ринку банківських послуг в Україні.....	16
2.1 Аналіз кредитного та депозитного ринку.....	16
2.2 Аналіз ринку платіжних карток.....	22
2.3 Перспективи розвитку ринку банківських послуг.....	27
Висновки.....	33
Список використаних джерел.....	35
Додаток А Теоретичні аспекти функціонування ринку банківських послуг.....	40
Додаток Б Аналіз кредитного та депозитного ринку.....	46
Додаток В Перспективи розвитку ринку банківських послуг.....	49

ВСТУП

Сучасна банківська діяльність здійснюється під впливом ряду факторів економічного, політичного та соціального характеру. Насамперед економічна криза 2014-2016 років спричинила негативні тенденції у розвитку ринку банківських послуг, що сприяло зниженню ефективності діяльності банківських установ, погіршення довіри клієнтів до діяльності банківських установ. Основною рушійною силою покращення ефективності діяльності банків є надання якісних банківських послуг. Банківські послуги є основним елементом сучасного банківського ринку, так як вони є інструментом отримання прибутку банківськими установами та задовольняють потреби клієнтів.

Ринок банківських послуг є невід'ємною складовою ринкової економіки, так як економічне зростання країни залежить від розвитку даного ринку. При цьому банківські установи виступають посередниками при перерозподілі грошових ресурсів. В умовах посилення конкуренції банківського сектору банкам необхідно постійно удосконалювати банківські послуги, покращувати якість їх надання, створювати нові банківські продукти та здійснювати успішну їх реалізацію на ринку, що можливо за умови детального аналізу ринку банківських послуг та розуміння механізму його функціонування.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних та практичних аспектів функціонування ринку банківських послуг, виявлення його проблем та перспектив розвитку.

Відповідно до мети перед нами постають наступні завдання:

- визначити економічну сутність ринку банківських послуг;
- ознайомитись з інфраструктурою ринку банківських послуг;
- дослідити нормативно-правові засади функціонування ринку банківських послуг;

- провести аналіз кредитного та депозитного ринків України за період 2015-2019 роки;
- проаналізувати ринок платіжних карток;
- визначити перспективи розвитку ринку банківських послуг в Україні.

Об'єктом кваліфікаційної роботи виступає ринок банківських послуг в Україні.

Предметом кваліфікаційної роботи є теоретичні та практичні аспекти функціонування ринку банківських послуг в Україні.

Методи, що використовувались при написанні кваліфікаційної роботи: монографічний, узагальнення – при дослідженні теоретичних основ функціонування ринку банківських послуг; статистичний, метод порівняння, аналізу і синтезу – при дослідженні основних тенденцій розвитку ринку банківських послуг; графічний, табличний – при представленні результатів дослідження ринку банківських послуг; економіко-математичні методи – при здійсненні прогнозу основних показників ринку банківських послуг.

Інформаційною базою кваліфікаційної роботи є законодавчі та нормативні документи, що регулюють діяльність ринку банківських послуг та банківську систему України в цілому, статистичні дані та періодичні видання Національного банку України, наукові праці вітчизняних та зарубіжних дослідників, навчальні посібники.

Основний результат роботи полягає у дослідженні тенденцій розвитку ринку банківських послуг в Україні та визначення його перспектив.

1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ

1.1 Економічна сутність ринку банківських послуг

Ринок банківських послуг займає особливе місце у структурі ринку фінансових послуг, так як сприяє забезпеченню потреб населення та реального сектору економіки у грошових коштах. Сучасні банки набули ролі фінансових посередників та беруть участь у перерозподілі капіталів та є основною складовою процесу економічного зростання.

Сучасна науково-практична література не надає єдиного визначення щодо поняття «ринок банківських послуг», так як науковці досить часто ототожнюють його з поняттям «банківський ринок» та «ринок банківських продуктів та послуг».

Вчений Лютий І. О. [15] визначає ринок банківських послуг як сукупність існуючих та потенційних клієнтів банку. Таку думку підтримують вітчизняні економісти, зокрема Нікітін А. В., Іванова Т. Г. та Момот О. М. [18]. З нашої точки зору, таке трактування є доволі стислим, оскільки ринок банківських послуг складається не лише з клієнтів, а містить розширену інфраструктуру.

Протилежну думку до попередньої має науковець Андрєєв А. С. [1], який зазначає, що банківський ринок – це сукупність послуг та група покупців і продавців, що функціонують на ринку банківських послуг. В даному випадку, ринок банківських послуг визначений як складова банківського ринку.

Вітчизняні вчені-економісти Шевцова М. Ю. та Солодовник Ю. О. [44] характеризують ринок банківських послуг, як систему законодавчо обумовлених взаємовідносин між суб'єктами ринку, що виникають у процесі купівлі-продажу послуг, за якого грошові ресурси прямують від позичальників до власників.

Цікавою є думка Дзюблюк О. В. [10], який надає визначення даного поняття наступним чином: «ринок банківських послуг – це особливе соціально-економічне середовище, в якому функціонує система економічних відносин, що виникають у процесі продукування та обміну специфічного товару, а отже банківської послуги. Дане визначення потребує уточнень, зокрема необхідно зазначити суб'єктів ринку.

Найбільш зрозуміле визначення надає вітчизняний учений-економіст Ткачук В. О. [37], констатує, що ринок банківських послуг – це сфера ринкових відносин, що забезпечує рівновагу між попитом і пропозицією банківських послуг, що спрямовані на задоволення потреб клієнтів та стимулювання банківських операцій.

Отже, провівши аналіз підходів щодо визначення поняття «ринок банківських послуг» можемо зазначити, що ринок банківських послуг можна охарактеризувати з двох сторін:

- у широкому розмінні ринок банківських послуг – це особливий сектор, який бере участь у ефективному функціонуванні економіки країни, та в якому відбувається купівля-продаж фінансових ресурсів, що необхідні для виробничої та фінансової діяльності;

- у вузькому розумінні ринок банківських послуг – це комплекс банків, які є конкурентами між собою та надають певні послуги своїм клієнтам з метою задоволення їх потреб.

Економічна сутність ринку банківських послуг розкривається через особливості його функціонування (рис. 1.1).

Основою функціонування ринку банківських послуг є безпосередня наявність банківських послуг, тому спробуємо визначити сутність даного поняття. На думку українського економіста Трохименка В. І. [38] банківська послуга – це сукупність дій банку, що мають юридичний характер, що спрямовані на задоволення клієнта та здійснені на умовах строковості та платності.

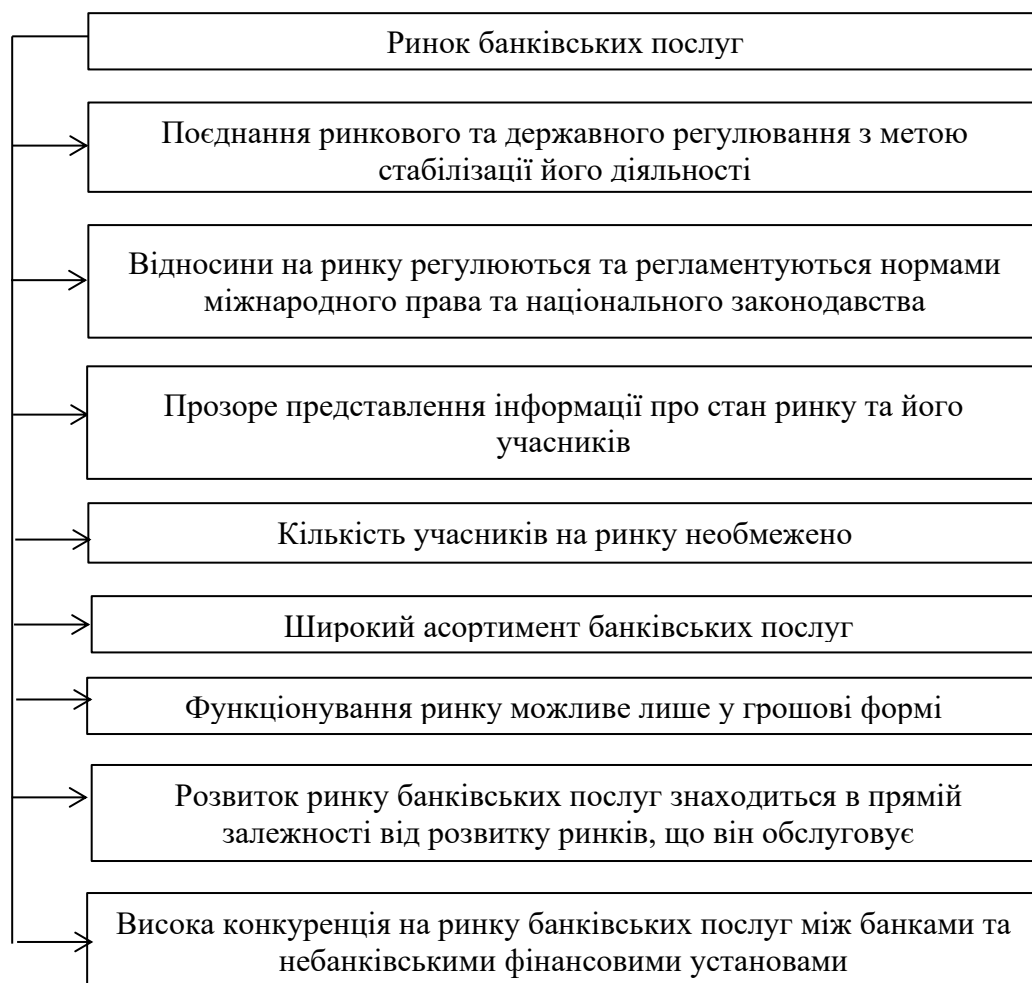

Рисунок 1.1 – Особливості функціонування ринку банківських послуг

Науковець Дзоблюк О. В. [10] визначає банківську послугу, як кінцевий результат діяльності банку, який направлений на повне задоволення потреб клієнта та отримання грошової винагороди банком.

Економіст Роговський С. В. [30] відзначив, що банківська послуга – це сукупність соціально-економічних відносин між банком та його клієнтами, що стосуються задоволення потреб останніх в залученні, зберіганні та збільшенні грошових коштів. На нашу думку дане визначення є найбільш вдалим та містким.

На сучасному етапі розвитку банківського ринку сучасні банки пропонують широкий спектр послуг для корпоративних та індивідуальних клієнтів. Враховуючи високу конкуренцію на ринку між банками, виникає

необхідність у постійному удосконаленні якості банківських послуг та впровадженні новітніх технологій, що в свою чергу призводить до постійного зростання різноманіття банківських послуг. Дана ситуація вимагає систематизації та впорядкованості банківських послуг, їх класифікації за ознаками з метою досконалого розуміння сутності ринку. Класифікація банківських послуг за ознаками наведена в додатку А (табл. А.1).

Отже, ринок банківських послуг – це складне середовище в якому відбувається формування попиту та пропозиції на продукти банківської діяльності. В сучасних умовах високої конкуренції та з метою отримання прибутку банки вимушені розробляти нові банківські продукти, покращувати їх якість та впроваджувати інноваційні технології. Дану діяльність банків об'єднує ринок банківських послуг.

1.2 Інфраструктура ринку банківських послуг

Ефективна діяльність ринку банківських послуг можлива в умовах розвиненої інфраструктури.

Інфраструктура ринку банківських послуг – це сукупність організаційно-правових форм, що здійснюють обслуговування та формування попиту і пропозиції, а також купівлю-продаж банківських послуг за участі фінансово-кредитних інститутів. Носіями пропозиції на ринку банківських послуг є комерційні банки та інші економічні суб'єкти, які, відповідно до чинного законодавства мають право надавати фінансові послуги банківського характеру. Носіями попиту виступають усі фізичні та юридичні особи, що зацікавлені в отриманні банківських послуг [5].

До основних елементів інфраструктури ринку банківських послуг відносять: центральні та комерційні банки, небанківські фінансово-кредитні установи, консалтингові компанії, клієнти (споживачі), інформаційно-технічні

та організаційні засоби, які беруть участь у розробці та реалізації банківських послуг, метою яких є задоволення потреб клієнтів.

Сегментація ринку банківських продуктів і послуг відображена в додатку А (табл. А.2).

Більшість науковців пропонують розглядати ринок банківських послуг за перспективами розвитку, за географічним охопленням, з погляду продуктової структури, за типами споживачів.

Продуктова структура - це групування банківських послуг за сегментами, наприклад:

- ринок кредитних послуг;
- ринок депозитних послуг;
- ринок розрахунково-касових послуг.

За географічним охопленням сегментація ринку банківських послуг може бути наступною:

- локальний ринок;
- регіональний ринок;
- загальнонаціональний ринок;
- міжнародний ринок.

За перспективами розвитку ринок банківських послуг можна представити наступним чином:

- основний ринок (основна частка банківських послуг реалізується на ньому);
- додатковий ринок (реалізується незначна частка банківських послуг);
- зростаючий ринок (його розвиток супроводжується високими темпами зростання реалізації банківських послуг);
- потенційний ринок (розвиток даного ринку можливий, але за участі фінансових ресурсів);

- непостійний ринок (обсяг реалізації банківських послуг на даному ринку постійно змінюється, що може бути зумовлено впливом деяких чинників);

- безперспективний ринок (реалізацію банківських послуг на ньому треба зупинити, так які він може бути збитковим).

На думку Ткачука В. О. [37] ринок банківських послуг слід поділити наступним чином:

- ринок юридичних осіб (суб'єктів господарювання);
- ринок фізичних осіб (домогосподарств);
- ринок органів державного управління (урядовий);
- ринок фінансово-кредитних установ.

Реалізація банківських послуг здійснюється клієнтам банку, які є основою його розвитку і процвітання. Виходячи з цього клієнтів банку можна класифікувати за ознакою постійних відносин з банком:

- постійні клієнти - група клієнтів, що мають довгострокові відносини з банком;
- випадкові клієнти, що не зацікавлені у довгострокових відносинах з банком та є разовими споживачами банківських послуг;
- нові клієнти – є потенціалом розвитку банку, оскільки вони зацікавлені в отриманні користі від діяльності банку.

Існує також сегментація ринку за продавцями банківських послуг, що використовується центральними банками та клієнтами, оскільки вона дозволяє центральним банкам виявити проблеми, які виникають у процесі функціонування банків. Правління НБУ 10.02.2017 визначило нові критерії розподілу банків:

- банки з державною часткою – банки, в яких частка статутного капіталу, що належить державі перевищує 75 %;
- банки іноземних банківських груп – банки, у яких контрольний пакет акцій належить іноземним банкам;

– банки з приватним капіталом – банки, в яких частка одного чи декількох приватних інвесторів, що здійснюють прямо чи опосередковане володіння банком перевищує 50 % [22].

Таким чином, чітка сегментація ринку банківських послуг необхідна для його ефективного функціонування, оскільки допомагає визначити перспективні напрями діяльності, структуру клієнтів банку, виявити проблеми, що виникають у певних груп банків.

1.3 Нормативно-правові засади функціонування ринку банківських послуг

Банківська діяльність є важливою для суспільства та країни, оскільки забезпечує їх фінансовими ресурсами та сприяє економічному розвитку держави, тому вона потребує державного контролю та регулювання.

Відповідно до ст. 2 ЗУ «Про Національний банк України» [29] НБУ виступає центральним органом державного правління. На НБУ покладено функції банківського регулювання і нагляду за діяльністю банків, що здійснюється в межах та в тій послідовності, що визначається законодавством України. НБУ також наглядає на постійній основі за дотриманням нормативно-правових актів, економічних нормативів, що мають здійснювати банки, їх структурні підрозділи, банківські групи, представництва, філії, що мають іноземне походження в Україні, та інші фізичні та юридичні особи банківського законодавства.

Правове відображення банківської діяльності вбачається в системі нормативних актів, які приймаються відповідними органами країни.

Загальні правові норми, що здійснюють регулювання банківської діяльності містяться у Конституції України, Законах України, указах

Президента України, постановах Кабінету Міністрів, постановах та положеннях НБУ та Міністерства фінансів України.

Державне регулювання ринку банківських послуг є складовою державного регулювання ринку фінансових послуг, та являє собою сукупність заходів, що здійснюється державою, насамперед в особі НБУ, які спрямовані на регулювання та нагляд за ринком банківських послуг, метою яких є захист інтересів споживачів банківських послуг та попередження виникнення кризових явищ.

Відповідно до Закону України «Про банки і банківську діяльність» [21] визначено дві форми державного регулювання діяльності банків, що проводиться НБУ: адміністративне та індикативне регулювання, характеристика яких наведена в додатку А (рис. А.1).

Адміністративне регулювання здійснюється з використанням засобів впливу організаційного характеру, та забезпечує ефективне функціонування банківської системи у відповідності до вимог законодавства.

В основу індикативного регулювання покладено встановлення нормативів з боку НБУ для банків, які призначені для захисту інтересів клієнтів банку та спрямовані на забезпечення фінансової надійності банків. Дане регулювання здійснюється відповідно до Закону України «Про банки і банківську діяльність» [21] та Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні [22].

Перелік основних законодавчих актів, що регулюють діяльність банківської сфери наведено в додатку А (рис. А.2). Реєстрація нормативно-правових актів обов'язково здійснюється у Міністерстві юстиції України.

Таким чином, регулювання діяльності ринку банківських послуг здійснюється НБУ за допомогою системи норм, що визначають загальні аспекти та принципи функціонування банків, механізм проведення контролю їх діяльності та відповідальність у разі порушення банківського законодавства.

2 ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

2.1 Аналіз кредитного та депозитного ринку

Банківська система України протягом останніх років зазнавала значних змін, що було зумовлено економічною кризою в країні, військовим конфліктом на Сході країни та призвело до втрати економічного та інфраструктурного потенціалу, триразове падіння курсу гривні, що спричинило втрату платоспроможності населення та бізнесу. Як підсумок, під тиском макроекономічних проблем та проблем, що існували в банківській сфері виникла банківська криза 2014-2016 років. Отже, розглянемо динаміку зміни кількості банків на рис. 2.1.

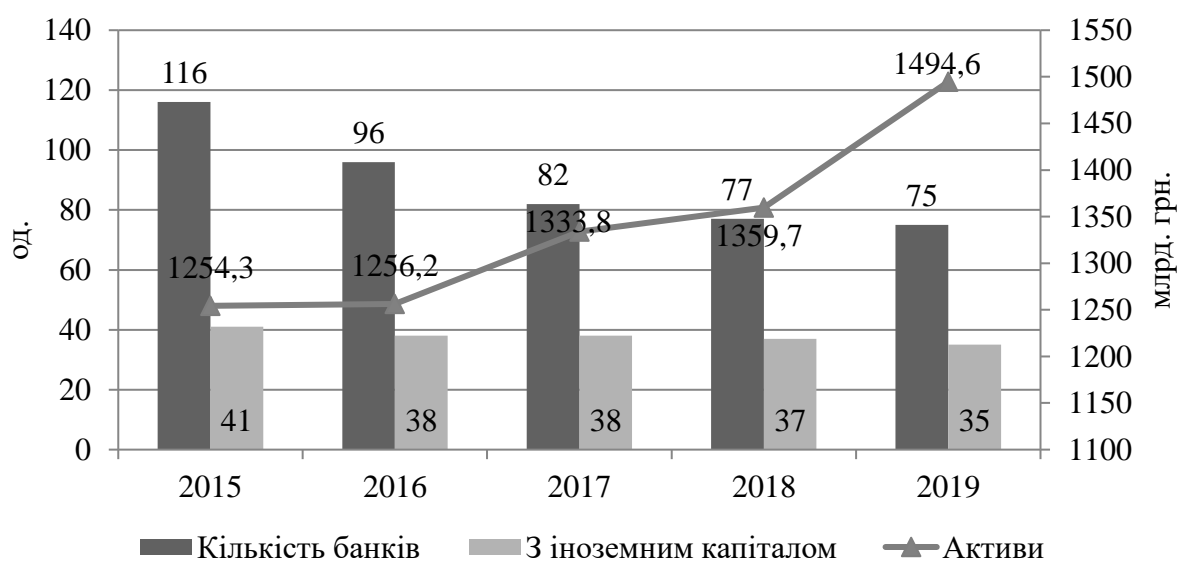

Рисунок 2.1 – Динаміка кількості діючих банків в Україні за 2015-2019 роки, од. [19]

Відповідно до даних рис. 2.1 відмітимо, що кількість діючих банків в Україні за 2015-2019 роки зменшилась на 35,34 % та на кінець 2019 року складала 75 установ. У тому числі кількість банківських установ з іноземним капіталом зменшилась на 6 установ або на 14,63 % та на кінець 2019 року

склала 35 установ. Така динаміка пов'язана із «очищенням» банківської системи, що була проведена НБУ починаючи з 01.01.2014 року, який прийняв рішення НБУ про виведення з ринку 87 банків, активи яких склали близько третини активів всієї банківської системи. Зокрема сума чистих активів збільшилась за аналізований період на 19,51 %, що пов'язано зі значним припливом коштів на рахунки компаній насамперед Акціонерного товариства «Національна акціонерна компанія «Нафтогаз Україна» та відповідним збільшенням вкладень у депозитні сертифікати Національного банку.

Ринок кредитних послуг відіграє важливу роль у діяльності ринку банківських послуг, забезпечуючи споживачів фінансовими ресурсами. Тому в табл. 2.1 розглянемо динаміку кредитів, наданих юридичним та фізичним особам за 2015-2018 роки.

Таблиця 2.1 – Динаміка складу наданих кредитів в Україні за 2015-2019 роки, млн грн. [19]

Показник	Рік					Темп приросту, %	
	2015	2016	2017	2018	2019	2019/ 2015	2019/ 2018
Нефінансові корпорації	787 795	822114	829932	859740	744648	-5,48	-13,39
Домашні господарства	174 869	163333	174182	201102	212515	21,53	5,68
Сектор загального державного правління	3 364	1429,904	1522	2874	4732	40,67	64,60
Інші фінансові корпорації	15 564	11582,99	10936	9222	9577	-38,47	3,85
Кредити, всього	981 627	998682	1016657	1073131	971871	-0,99	-9,44

Провівши аналіз табл. 2.1 зазначимо, що сума наданих кредитів нефінансовим корпораціям є найбільшою та в динаміці зменшується на 5,47 %. Проте обсяг кредитування домашніх господарств зростає на 21,52 %, що вказує на покращення платіжних можливостей фізичних осіб. Кредитування сектору загального державного правління має нестабільну динаміку та в цілому за період його обсяг збільшився на 40,66 %. Тенденцію

до зменшення має обсяг кредитів, що наданий іншим фінансовим корпораціям на 38,46 %.

У структурі кредитів, що надані суб'єктам господарювання у 2015 році переважали валютні кредити - 57,02 %, тоді як у 2019 році їх частка зменшилась до 42,72 % (Додаток Б, рис. Б.1). Проте фізичні особи віддають перевагу гривневим кредитам, так як їх частка збільшилась з 45,78 % до 82,26 %, що означає підвищення довіри до національної валюти у зв'язку зі стабілізацією валютного курсу (Додаток Б, рис. Б.2).

Що стосується структури кредитів за видами економічної діяльності, що надані суб'єктам господарювання (Додаток Б, рис. Б.3), то найбільше кредитами банків користуються підприємства оптової та роздрібною торгівлі (36,91 % від загального обсягу кредитів), які в свою чергу в більшості своїй беруть кредити на короткостроковій основі, що пов'язано зі специфікою роботи даної галузі. Банки України надали підприємствам переробної промисловості близько 24,47 % кредитів від загального обсягу. Кредитування сільського господарства у 2020 році склало 7,91 %, постачання електроенергії – 7,86 %, операцій з нерухомим майном – 6,94 %.

За даними табл. Б.1, що наведена в додатку Б, можемо зробити висновок, що збільшення обсягу кредитування фізичних осіб на 21,53 % було зумовлено зростанням обсягу споживчих кредитів на 65,62 % та інших кредитів на 62,33 %. Збільшення обсягу споживчих кредитів пов'язано із високою дохідністю сегмента, що спонукає банки видавати більше кредитів. Пожвавлення попиту на кредити було зумовлено збільшенням доходів населення та споживчої впевненості. Натомість величина кредитів спрямованих на будівництво, реконструкцію нерухомості зменшилась на 50,72 %, що сприяло зменшенню їх частки у структурі з 37,84 % у 2015 році до 15,35 %. Основну частку у структурі кредитів займають споживчі кредити, питома вага яких збільшилась з 59,98 % у 2015 році до 81,74 % у 2019 році.

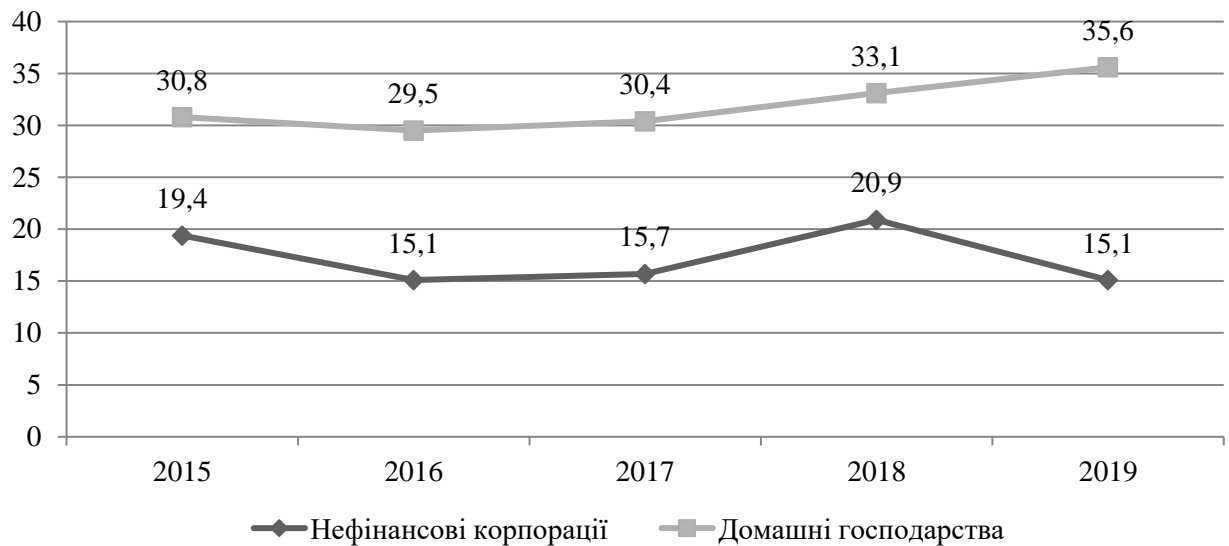

Рисунок 2.2 – Динаміка середньозважених ставок за кредитами за 2015-2019 роки, % [19]

Як свідчать дані, що наведені на рис. 2.2, у 2016 році відбулось зменшення відсоткових ставок за кредитами для не фінансових корпорацій, що пов'язано із збільшення обсягу депозитів юридичних осіб, в той час як депозити фізичних осіб зростали меншими темпами. Величина відсоткової ставки за кредитами для юридичних осіб у 2019 році становить 15,1 %, що на 22,17 % менше за аналогічний показник базового року. В той час процентні ставки за кредитами для домогосподарств були найвищими та за 2015-2019 роки збільшились на 15,58 % та у 2019 році склали 35,6 %, що пояснюється тим, що основну частку даних кредитів складають споживчі та карткові кредити, обслуговування яких є досить вартісним.

Наступним кроком розглянемо тенденції розвитку депозитного ринку в Україні (Додаток Б, табл. Б.2).

Провівши аналіз табл. Б.2 зазначимо, що обсяг депозитів збільшився на 49,52 %, що відбулось за рахунок зростання депозитів не фінансових корпорацій на 63,4 %, домашніх господарств на 40,21 %, сектору загального державного управління на 248,65 % та інших фінансових корпорацій на 8,03 %. У структурі переважають депозити домашніх господарств, частка яких зростає з 57,33 % до 53,76 %. Наступне місце за величиною питомої ваги

складають депозити не фінансових корпорацій, частка яких збільшилась з 37,04 % до 40,47 % за аналізований період.

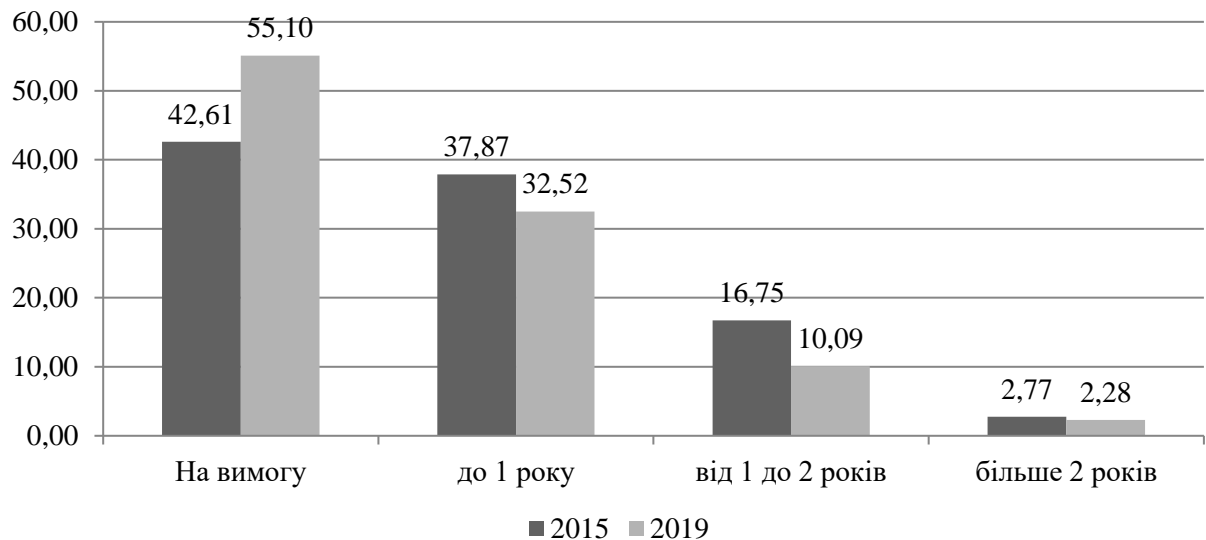

Рисунок 2.3 – Структура депозитів за строками, % [19]

Відповідно до даних рисунку 2.3 споживачі віддають перевагу депозитам на вимогу, так як їх питома вага є найбільшою та зростає за період 2015-2019 роки з 42,61 % до 55,10 %. Наступними за популярністю виступають депозити, терміном до 1 року, проте їх частка зменшується з 37,87 % до 32,52 %. Питома вага депозитів тривалістю від 1 до 2 років зменшується з 16,75 % до 10,09 %. Найменшу частку складають депозити, тривалість яких перевищує 2 роки – 2,77 % у 2015 році та 2,28 у 2019 році.

Як свідчать дані рис. 2.4, у структурі депозитів переважають депозити в національній валюті, частка яких збільшується з 54,68 % до 59,97 %, натомість частка депозитів в іноземній валюті зменшується з 45,32 % до 40,03 % за аналізований період.

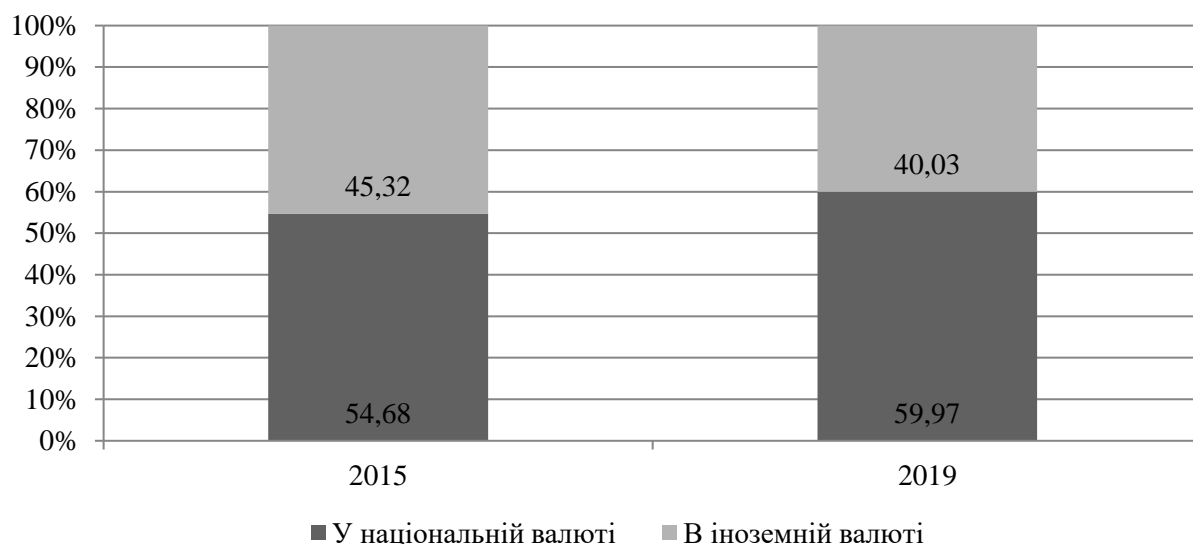

Рисунок 2.4 – Структура депозитів у розрізі валют, % [19]

Динаміка середньозваженої ставки за депозитами фізичних осіб має тенденцію до зменшення з 15,6 % у 2015 році до 11,7 % у 2018 році, та наступного періоду її величина знову збільшилась до 15,3 %. Середньозважена ставка за депозитами юридичних осіб має аналогічну динаміку та зменшується з 10 % у 2015 році до 9,4 % у 2019 році.

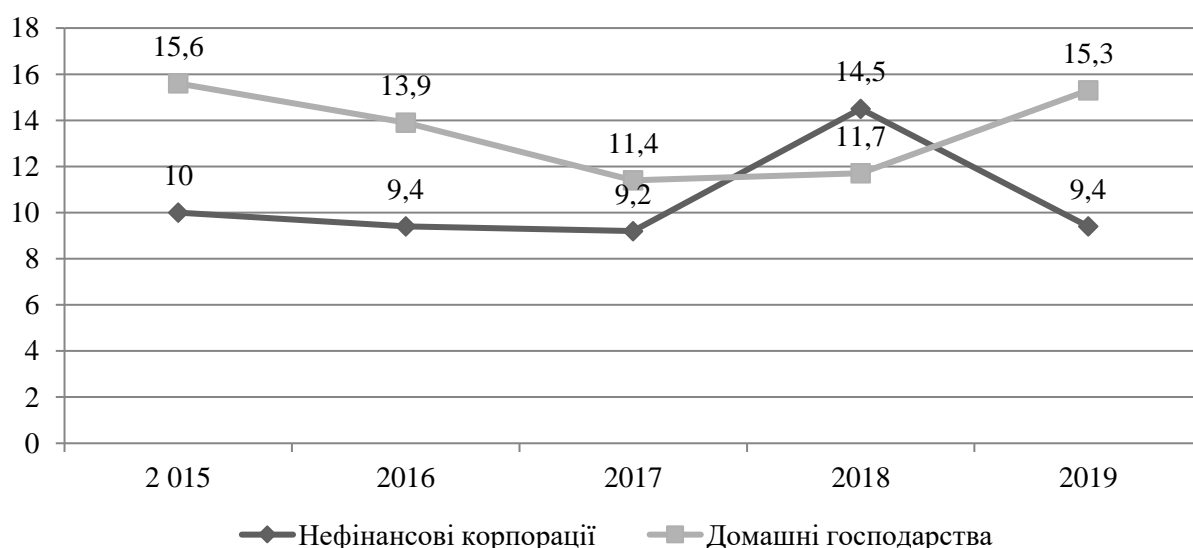

Рисунок 2.5 – Динаміка середньозважених ставок за депозитами за 2015-2019 роки, % [19]

Таким чином, аналіз кредитного та депозитного ринку дає змогу зробити висновок, що обсяг кредитування протягом аналізованого періоду змінювався та в цілому за період зменшився на 1 %, що пояснюється впливом зовнішніх та внутрішніх факторів. Обсяг депозитів в динаміці збільшується на 49,52 %, що означає підвищення довіри до банківської системи країни. Варто зазначити, що ринок кредитування та ринок депозитів розвивається, так як споживачі активно користуються даними послугами.

2.2 Аналіз ринку платіжних карток

Банківські картки набирають все більшої популярності, так як є основною складовою електронних банківських систем. Використовуючи банківську картку, банк тим самим розширює спектр своїх послуг та є вагомим джерелом ресурсів в національній та іноземній валюті.

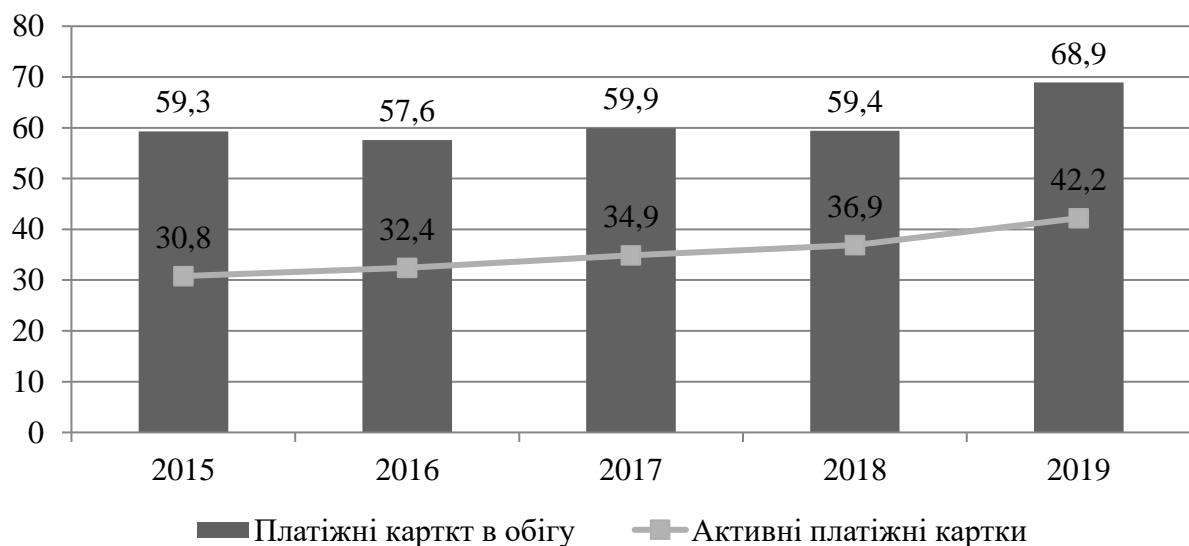

Рисунок 2.6 – Динаміка кількості емітованих платіжних карток банками в Україні, млн шт. [19]

Відповідно до даних рис. 2.6, зазначимо, що кількість емітованих платіжних карток банками в динаміці збільшується та станом на 01.01.2020 складає 68,9 млн шт., що на 16 % більше за показник попереднього періоду. У тому числі збільшується й обсяг активних карток за аналізований період (за якими здійснюється хоча б 1 видаткова операція за 3 місяці) на 37 %, та на 01.01.2020 їх обсяг склав 42,2 млн шт., що становить 61 % від загального обсягу емітованих карток.

Лідерами з емісії платіжних карток виступають: АТ КБ «Приватбанк», якому належить 47,6 % усіх емітованих карток, АТ «Ощадбанк», що емітує 21 % карток та АТ «Райффайзен Банк Аваль» - 5,3 % карток.

Що стосується кількості операцій, які були проведені з використанням платіжних карток, то розглянемо їх динаміку на рис. 2.7.

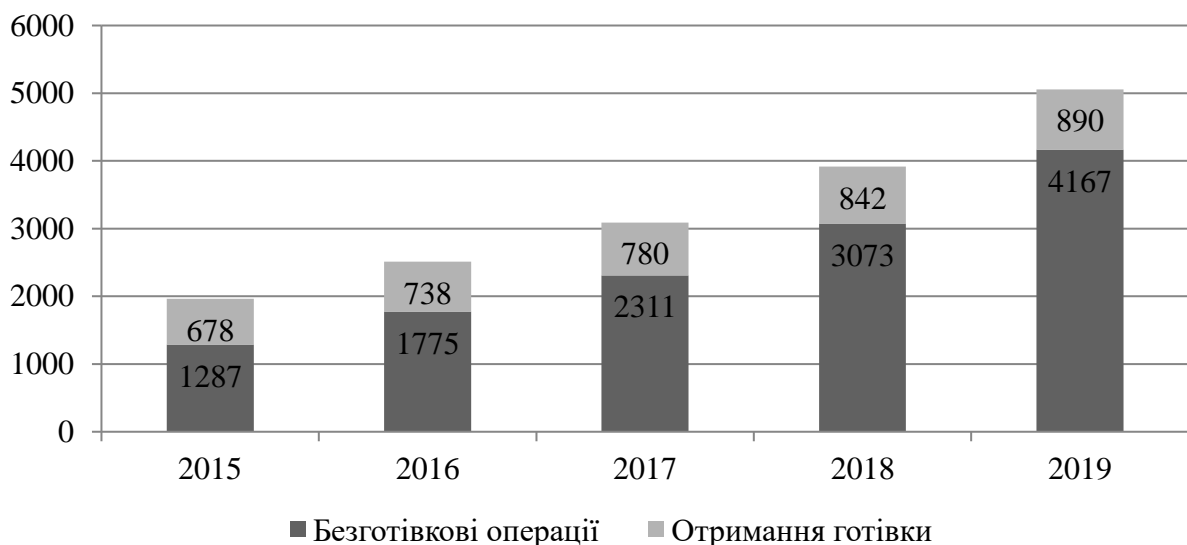

Рисунок 2.7 – Кількість операцій, здійснених з використанням платіжних карток, млн шт. [19]

Провівши аналіз рис. 2.7, зазначимо, що загальний обсяг операцій з використанням платіжних карток за 2015-2019 роки збільшився на 157 %. Варто зазначити, що кількість безготівкових операцій перевищує кількість операцій з отримання готівки майже в 5 разів.

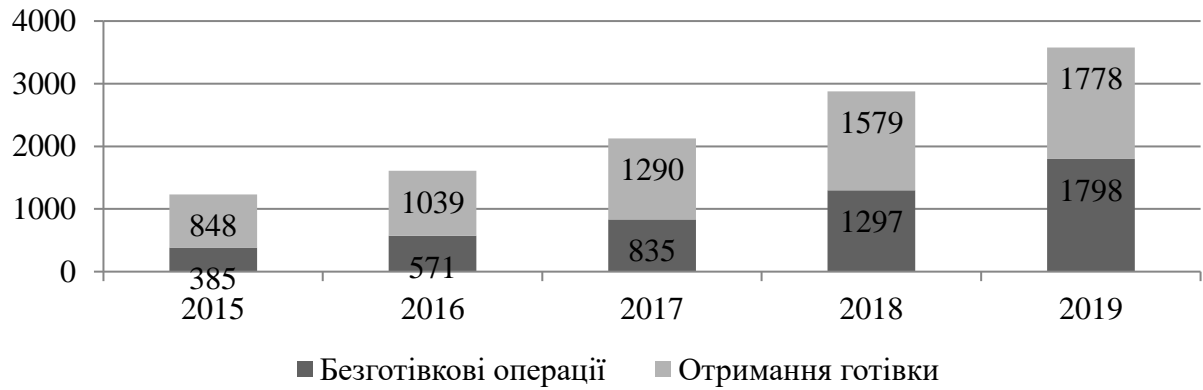

Рисунок 2.8 – Сума операцій, здійснених з використанням платіжних карток, млрд грн. [19]

Враховуючи зростання кількості операцій, що проведені з використанням платіжних карток, відбувається і збільшення суми таких операцій (рис. 2.8). А саме обсяг безготівкових операцій за аналізований період збільшився на 367 %, тоді як сума операцій з отримання готівки збільшилась на 109 %.

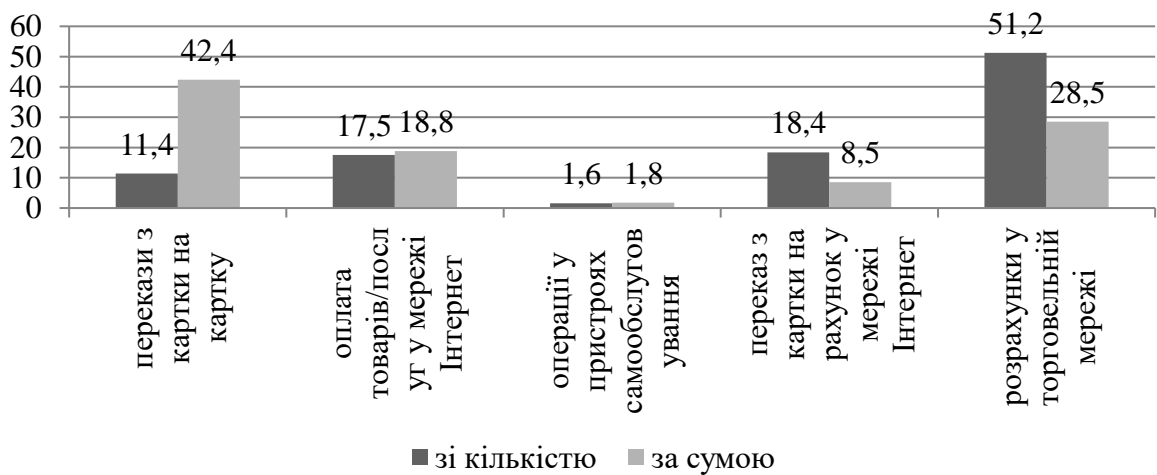

Рисунок 2.9 – Структура безготівкових операцій з використанням карток у 2019 році, % [19]

Аналіз структури безготівкових операцій з використанням платіжних карток (рис. 2.9) показав, що основна частка безготівкових операцій з використанням платіжних карток проведена у торговельній мережі (51,2 %),

при тому, що їх сума склала 28,5 % від усіх безготівкових операцій. Операції з використанням безконтактної технології оплати складають 36,1 % у загальній кількості безготівкових операцій. Кількість переказів з картки на картку склав 11,4 % у структурі, тоді як сума даних операцій становить 42,4 %.

Розвиток платіжної інфраструктури є важливим чинником зростання безготівкових операцій у 2019 році (рис. 2.10).

Рисунок 2.10 – Платіжна інфраструктура, тис. од. [19]

Згідно даних, наведених на рис. 2.10, зазначимо, що кількість платіжних терміналів у торговельній та сервісній мережі збільшились на 91,5 % та станом на кінець 2019 року їх обсяг склав 333,8 тис. од., що на 19,7 % більше за показник попереднього періоду. Найбільша кількість торговельних терміналів належить АТ КБ «Приватбанк» (60,8 % від загального обсягу торговельних терміналів), АТ «Ощадбанк» (16,9 %) та АТ «Райффайзен Банк Аваль» (8,3 %).

За даними НБУ на 01.01.2020 кількість клієнтів, що обслуговуються банками склала 61,9 млн осіб, з них 2,5 млн осіб – суб'єкти господарювання, 59,4 млн осіб – фізичні особи (рис. 2.11).

У 2019 році клієнтами банків було відкрито 119,1 млн рахунків. Зокрема суб'єктами господарювання було відкрито 4,7 млн рахунків, з них 4,5 млн рахунків належить поточним рахункам, а 0,2 млн рахунків – вкладним. Для

фізичних осіб у 2019 році було відкрито 114,4 млн рахунків, з них 97 млн – поточні рахунки, 17,4 млн – вкладні рахунки. Відмітимо, що кількість рахунків, що відкриті суб'єктами господарювання збільшилась на 8 %, а рахунки фізичних осіб зросли на 25 %.

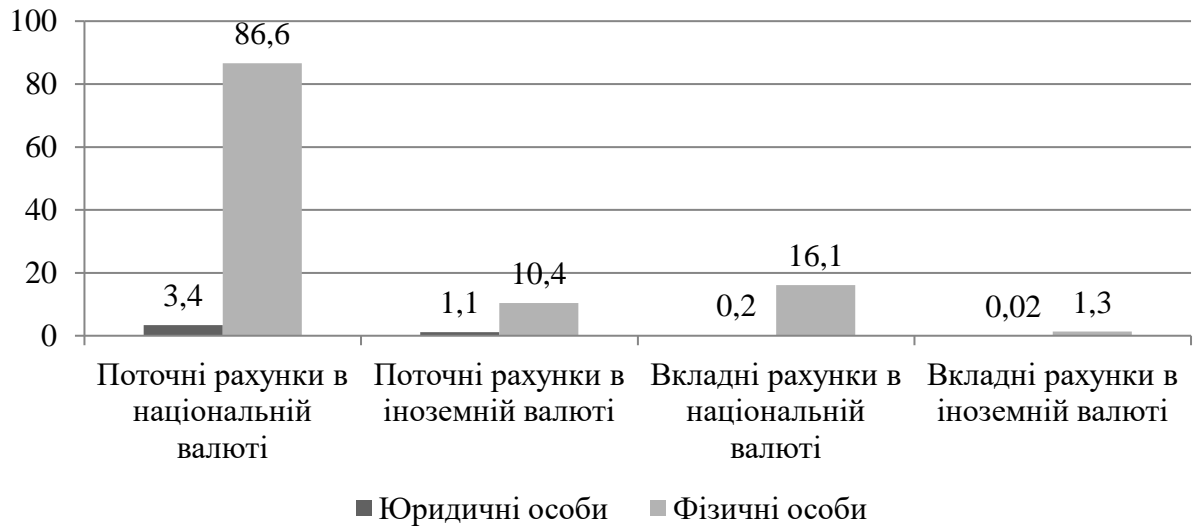

Рисунок 2.11 – Структура рахунків юридичних та фізичних осіб у 2019 році, млн рахунків [19]

Таким чином, провівши аналіз ринку платіжних карток, як вагової складової ринку банківських послуг, можемо зазначити, що його популяризація зростає, так як збільшується кількість емітованих карток, карток в обігу, користувачів даних карток, кількість та сума операцій, що здійснюється з використанням платіжних карток, розширюється інфраструктура платіжного ринку.

2.3. Перспективи розвитку ринку банківських послуг

З огляду на основні показники розвитку ринку банківських послуг України протягом 2015 – 2019 рр. кредитно-депозитна діяльність банків

характеризувалась структурними змінами в обсязі залучених та розміщених фінансових ресурсів. Тому варто дослідити тенденцію зміни обсягу кредитів та депозитів протягом досліджуваного періоду та проаналізувати динаміку зміни зазначених показників на перспективу. Оскільки дослідження проводиться в розрізі п'яти років, тому оптимально спрогнозувати обсяг кредитів та депозитів України можна на один рік.

В якості вхідних даних використаємо дані, отримані із сайту Національного банку України щодо обсягу кредитів та депозитів банківської системи (табл. 2.2).

Таблиця 2.2 – Обсяг кредитів та депозитів України в 2015 – 2019 рр., млн грн. [19]

Рік	Депозити	Кредити
2015	716727,6	981627,4
2016	793474,6	998682
2017	898843,9	1016657
2018	932967,3	1073131
2019	1071666	971871

На першому кроці проаналізуємо абсолютний приріст та темп росту показників. Для їх визначення використаємо ланцюговий принцип розрахунку (табл. 2.3).

Як бачимо, обсяг кредитів та депозитів носить коливальний характер і напрям зміни показників відрізняється один від одного, що більш чітко видно на графіках, представлених на рис. 2.12-2.13.

Таблиця 2.3 – Абсолютний приріст та темп росту кредитів і депозитів України

	Депозити	Абсолютний приріст	Темп росту	Кредити	Абсолютний приріст	Темп росту
2015	716727,6			981627,4		
2016	793474,6	76747,0	1,1	998682,0	17054,6	1,0
2017	898843,9	105369,3	1,1	1016657,0	17975,0	1,0
2018	932967,3	34123,4	1,0	1073131,0	56474,0	1,1
2019	1071666,2	138698,9	1,1	971871,0	-101260,0	0,9

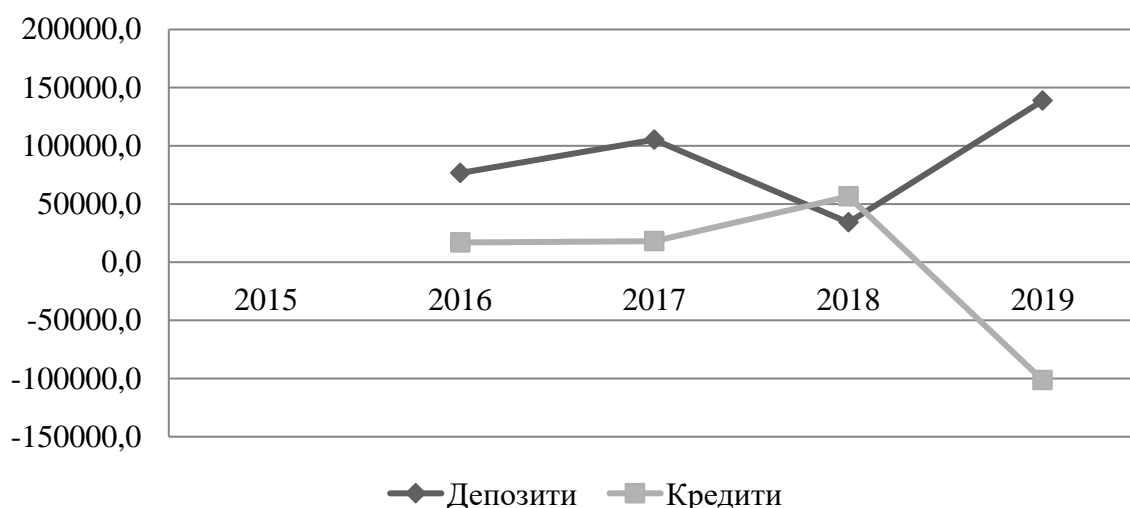

Рисунок 2.12 – Абсолютний приріст кредитів та депозитів банків України протягом 2015 – 2019 рр.

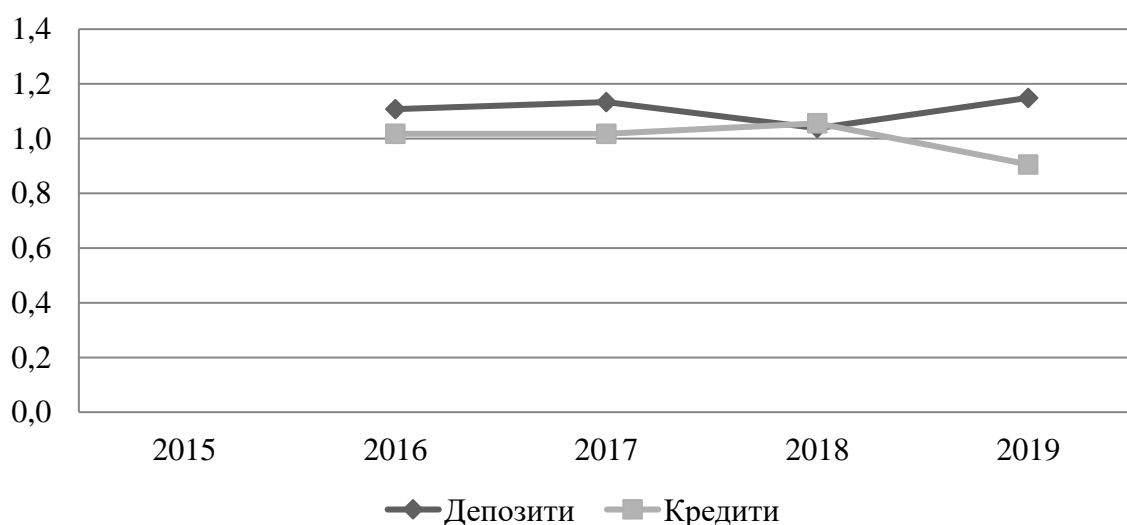

Рисунок 2.13 – Темп росту кредитів та депозитів банків України протягом 2015 – 2019 рр.

Як бачимо, на представлених графіках чітко видно, що з 2018 р. показники обсягу кредитів та депозитів змінюють напрям тенденції: кредити в сторону скорочення, а депозити – збільшення. Побудуємо прогноз для обох показників на 2020 р., використовуючи середнє значення абсолютного приросту та темпу росту. Для цього потрібно середній абсолютний приріст додати до останнього рівня ряду, а значення середнього темпу росту

відповідно помножити на останнє значення. Таким чином, маємо, що прогнозного значення показників набувають наступних значень (табл. 2.6).

Таблиця 2.4 – Прогнозні значення обсягу кредитів та депозитів України на 2020 р., отримані за допомогою середнього абсолютного приросту та темпу росту

Середнє значення	Депозити	Кредити
Абсолютний приріст	1160400,8	969431,9
Темп росту	1185933,2	971035,6322

Як бачимо, отримані прогнозні значення відрізняються між собою і дають різну картину зміни показників, при цьому тенденція рядів зберігається: для кредитів продовжується скорочення значень, а для депозитів – збільшення.

На наступному кроці побудуємо прогноз значень на основі апроксимації ряду показників за допомогою лінії тренду. Представимо графічно значення кредитів та депозитів і підберемо найкращу лінію тренду, визначеного на основі коефіцієнта детермінації (рис. 2.14). Чим ближче значення коефіцієнта детермінації до 1, тим краще лінія тренду апроксимує ряд даних.

Як бачимо із результатів, представлених на рисунку, найкраще лінію депозитів апроксимує лінійний тренд (коефіцієнт детермінації 0,97), а лінію кредитів – поліномом третього ступеня (коефіцієнт детермінації 0,88).

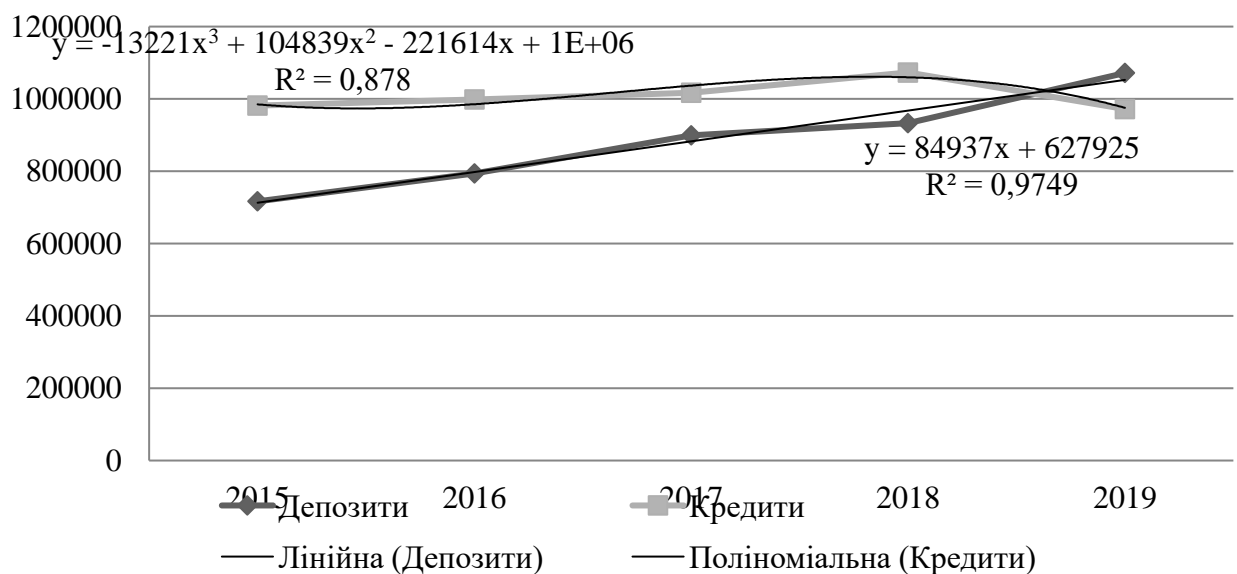

Рисунок 2.14 – Графічне представлення кредитів та депозитів з нанесеними лініями тренду

Для визначення прогнозного значення показників на 2020 р. необхідно підставити значення «б» замість x в рівняння, представлені на рисунку 2.14. Отримані прогнозні значення представлені в таблиці 2.5.

Прогнозні значення обсягу кредитів та депозитів України на 2020 р., отримані за допомогою кривої зростання становлять 969431,9 млн грн та 1160400,8 млн грн відповідно.

Таким чином, ми отримали три прогнозні значення обсягу кредитів і депозитів на 2020 р. Визначитись якому саме значенню потрібно довіряти, можна за допомогою спеціальних критеріїв оцінки якості побудованого прогнозу, характеристика яких наведена в додатку В.

Чим менше значення розрахованих величин, тим вища якість прогнозу. На практиці ці характеристики використовуються досить часто. Даний підхід дає гарні результати, якщо на періоді прогнозу не містяться принципово нові закономірності. На основі критеріїв *MPE* та *MAPE* можна робити висновок про деякий загальний рівень адекватності моделі на основі їх порівняння.

Основними критеріями, що свідчать про якість побудованого прогнозу, є *MAPE* та *RMSPE*. Таблиця оптимальних значень для критеріїв *MAPE* та *RMSPE* представлена в додатку В (табл. В.2).

Розраховані значення критеріїв оцінки прогнозу депозитів та представлені в наступних таблицях (табл. 2.5-2.6).

Таблиця 2.5 – Критерії оцінки прогнозу депозитів

Джерело даних	MAE	MSE	RMSE	RMSPE	MPE	MAPE
Екстраполяція на основі середнього абсолютного приросту	88889,26	7873872298,05	88734,84	12,12%	-8,28%	8,28%
Екстраполяція на основі середнього темпу зростання	114391,90	13056998827,2 1	114267,22	13,15%	- 10,66%	10,66 %
Екстраполяція на основі кривої зростання	88984,58	7873881134,08	88734,89	15,12%	-8,28%	8,28%

Як бачимо, значення деяких критеріїв оцінки якості прогнозу для депозитів значно перевищують нульове значення. Однак, критерії MAPE та RMSPE свідчать про добру якість прогнозного значення, отриманого за допомогою екстраполяції на основі середнього абсолютного приросту.

Аналогічна картина спостерігається і для прогнозу значення обсягу кредитів. Найточнішим є прогнозне значення, отримане за допомогою екстраполяції на основі середнього абсолютного приросту.

Таблиця 2.6 – Критерії оцінки прогнозу кредитів

Джерело даних	MAE	MSE	RMSE	RMSPE	MPE	MAPE
Екстраполяція на основі середнього абсолютного приросту	2593,56 6	5956775,829	2440,651	0,51	0,25 %	0,25%
Екстраполяція на основі середнього темпу зростання	960,073	703670,734	838,851	0,51	0,09 %	0,09%
Екстраполяція на основі кривої зростання	2688,88 3	5965611,857	2442,460	0,60	0,25 %	0,25%

Отже, прогноз обсягу кредитів та депозитів банківської системи України на 2020 р. має наступний вигляд (рис. 2.15).

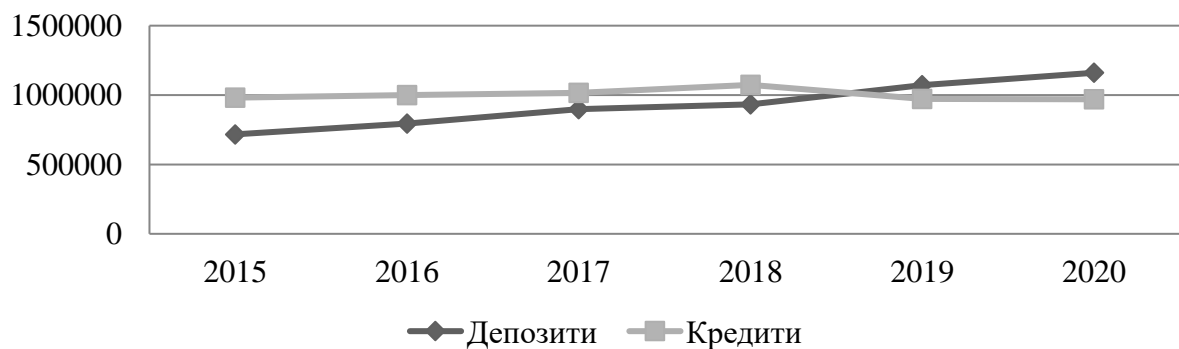

Рисунок 2.15 – Графічне представлення прогнозних значень обсягів депозитів та кредитів на 2020 р., отриманих за допомогою екстраполяції на основі середнього абсолютного приросту

Таким чином, можна зробити висновок, що у 2020 р. спостерігатиметься поступовий ріст обсягу депозитів і скорочення кредитів.

ВИСНОВКИ

Ринок банківських послуг займає особливе місце у структурі ринку фінансових послуг, так як сприяє забезпеченню потреб населення та реального сектору економіки у грошових коштах.

Провівши аналіз підходів науковців щодо визначення поняття «ринок банківських послуг» можемо зазначити, що його можна охарактеризувати з двох сторін: у широкому розмінні ринок банківських послуг – це особливий сектор, який бере участь у ефективному функціонуванні економіки країни, та в якому відбувається купівля-продаж фінансових ресурсів, що необхідні для виробничої та фінансової діяльності; у вузькому розумінні ринок банківських послуг – це комплекс банків, які є конкурентами між собою та надають певні послуги своїм клієнтам з метою задоволення їх потреб.

Ефективна діяльність ринку банківських послуг можлива в умовах розвиненої інфраструктури. До основних елементів інфраструктури ринку банківських послуг відносять: центральні та комерційні банки, небанківські фінансово-кредитні установи, консалтингові компанії, клієнти (споживачі), інформаційно-технічні та організаційні засоби, які беруть участь у розробці та реалізації банківських послуг, метою яких є задоволення потреб клієнтів.

Аналіз кредитного та депозитного ринку дає змогу зробити висновок, що обсяг кредитування протягом аналізованого періоду змінювався та в цілому за період зменшився на 1 %, що пояснюється впливом зовнішніх та внутрішніх факторів. Обсяг депозитів в динаміці збільшується на 49,52 %, що означає підвищення довіри до банківської системи країни. Варто зазначити, що ринок кредитування та ринок депозитів розвивається, так як споживачі активно користуються даними послугами.

Провівши аналіз ринку платіжних карток, як вагової складової ринку банківських послуг, можемо зазначити, що його популяризація зростає, так як збільшується кількість емітованих карток, карток в обігу, користувачів даних

карток, кількість та сума операцій, що здійснюється з використанням платіжних карток, розширюється інфраструктура платіжного ринку.

Використовуючи економіко-математичні методи було здійснено прогноз основних показників діяльності ринку банківських, який показав, що протягом 2020 року спостерігатиметься приріст депозитів та скорочення обсягу кредитів. Таку динаміку показників можна пояснити тим, що покращується платоспроможність клієнтів, відповідно збільшується їх можливість до заощадження, тому вони з метою отримання додаткового доходу та захисту грошей від інфляції. Зниження обсягу кредитування можна пояснити з цього ж боку, та високими ставками на кредити, насамперед для фізичних осіб.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алескерова Ю. В. Ринок банківських послуг для фізичних осіб: проблеми та перспективи. *Бізнес-навігатор*. 2017. Вип. 4-2. С. 82-85. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bnav_2017_4-2_19
2. Андросова О.Ф. Сучасний стан депозитних операцій комерційних банків України, проблеми та шляхи їх вирішення. *Вісник Запорізького національного університету: Економічні науки*. 2017. № 2 (34). С. 85-93.
3. Андросова О.Ф. Сучасний стан кредитних операцій комерційних банків України та напрями їх удосконалення. Особливості економічних реформ в Україні, пов'язаних з вимогами євроінтеграцій: монографія. М-во освіти і науки України; Запор. нац. техн. ун-т. Запоріжжя: СТАТУС, 2017. С. 114-123.
4. Андросова О. Ф. Механізм здійснення банківських послуг та операцій в банках країни. *Економічний простір*. 2019. № 148. С. 72-81. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecpros_2019_148_8
5. Бондаренко Л.А. Ринок банківських продуктів і послуг : поняття та сегментація. *Ефективна економіка*. 2013. № 6. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2121>
6. Бондаренко Л. А. Ринок банківських продуктів і послуг: поняття та сегментація. *Ефективна економіка*. 2013. № 6. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2013_6_43
7. Брус С. І. Ринок банківських послуг населенню: криза довіри, її наслідки і перспективи подолання. *Український соціум*. 2012. № 2. С. 51-66. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Usoc_2012_2_7
8. Гнатів О.А. Перспективи розвитку і вдосконалення ринку банківських послуг в Україні. *Вісник університету банківської справи*. 2015. № 3 (24). С. 47-52.

9. Гриджук Д. М. Роль конкурентного середовища на ринку банківських послуг у забезпеченні ефективності банківської діяльності. *Економіка. Фінанси. Право*. 2018. № 2. С. 16-22. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/esfipr_2018_2_6
10. Дзюблюк Л.О. Механізм забезпечення якості кредитного портфеля й управління кредитним ризиком банку в період кризових явищ в економіці. *Журнал європейської економіки*. 2014. № 1. С. 108–125.
11. Євтух Л. Б. Ринок роздрібних банківських послуг та напрями його активізації в Україні. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2018. № 6(1). С. 125-129. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2018_6\(1\)__25](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2018_6(1)__25)
12. Ісаєва Н. І. Ринок банківських послуг на сучасному етапі розвитку. *Бізнес Інформ*. 2012. № 6. С. 162-165. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2012_6_47
13. Кириленко С. В. Сутнісно-теоретичні аспекти продажу банківських послуг. *Інноваційна економіка*. 2018. № 9-10. С. 152-156. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2018_9-10_24
14. Кузьменко О. В. Оцінювання впливу інноваційних технологій на ринок банківських послуг України. *Бізнес Інформ*. 2018. № 2. С. 121-126. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2018_2_18
15. Лютий І.О. Банківський маркетинг : підручн. К. : Центр учбової літератури, 2010. 776 с.
16. Мудра Р. Р. Прогнозування тенденцій розвитку ринку банківських продуктів і послуг в Україні. *Вісник Одеського національного університету. Серія : Економіка*. 2018. Т. 23, Вип. 7. С. 169-174. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_econ_2018_23_7_36
17. Муляр М. А. Особливості розвитку ринку банківських послуг в Україні. *Вісник Київського інституту бізнесу та технологій*. 2017. Вип. 2. С. 13-14. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkib_2017_2_8

18. Нікітін А.В. Маркетинг у банку : навч.-метод. посіб. для самот. вивч. дисц. К. : КНЕУ, 2010. 474 с.
19. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <http://www.bank.gov.ua>
20. Польова О. Л. Сучасні тенденції на ринку банківських послуг в Україні. *Економіка та держава*. 2017. № 10. С. 22-27. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecde_2017_10_7
21. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000. №2121-111. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
22. Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні: Постанова Національного банку України від 20.10.2017. №104. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01>
23. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001. № 2664-III. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>
24. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб: Закон України від 23.12.2012. № 4552-VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4452-17>
25. Про платіжні системи та переказ коштів в Україні: Закон України від 05.04.2001. №2346-III. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2346-14>
26. Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні: Закон України від 30.10.1996. №448/96-ВР. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/448/96>
27. Про систему валютного регулювання і валютного контролю: Декрет Кабінету Міністрів України від 19.02.1993. №15-93. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/15-93>
28. Про затвердження методик проведення аналізу впливу та відстеження результативності регуляторного акта Національного банку України: Постанова Кабінету Міністрів України від 14.04.2004. №471. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/471-2004>

29. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999. №679-14. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/679-14>
30. Роговський С.В. Категорія «Банківська послуга» : визначення і особливості. *Ринок цінних паперів України*. 2013. № 9-10. С. 69-76.
31. Руда О. Л. Конкуренстоспроможність банків на ринку надання банківських послуг. *Економіка та держава*. 2018. № 4. С. 58-61. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecde_2018_4_14
32. Семенов А. Ю. Науково-методичні підходи до оцінювання рівня довіри споживачів на ринку банківських послуг України. *Modern economics*. 2019. № 14. С. 245-252. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/modecon_2019_14_40
33. Сидорова О. В. Ринок банківських послуг в Україні та механізми його дослідження. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2017. Вип. 2. С. 60-67. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fkd_2017_2_10
34. Сисоєва Л. Ю. Вплив асиметрії інформації на ринок банківських послуг. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Сер. : Економічні науки. 2014. Вип. 6(5). С. 65-68. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2014_6\(5\)__17](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2014_6(5)__17)
35. Смолінська С. Д. Ринок банківських послуг в системі міжнародних економічних відносин. *Економіка. Фінанси. Право*. 2016. № 2. С. 12-15. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfipr_2016_2_5
36. Сус Л. В. Функціонування державних банків на ринку банківських послуг України. *Наукові горизонти*. 2019. № 4. С. 67–76. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vzhnau_2019_4_11
37. Ткачук В.О. Маркетинг у банку : навч. посіб. Тернопіль : «ТАЙП», 2010. 270 с.
38. Трохименко В.І. Сутність та структура сучасного ринку банківських послуг. *Вісник АПСВ ФПУ*. 2010. № 2. С. 76-81.

39. Угнівенко Р.Р. Теоретичні аспекти сутності ринку банківських продуктів та послуг. Вісник Львівської комерційної академії. Серія економічна. 2014. Вип. 45. С. 136-140.

40. Угнівенко Р. Р. Ринок банківських продуктів та послуг: типологізація, інфраструктура і сегментування. *Збірник наукових праць Державного економіко-технологічного університету транспорту*. Сер. : Економіка і управління. 2014. Вип. 28. С. 270-277. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpdetut_eiu_2014_28_36

41. Угнівенко Р. Р. Зовнішні фактори впливу на ринок банківських продуктів і послуг. *Проблеми і перспективи розвитку підприємництва*. 2015. № 1(1). С. 132-138. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/pirpr_2015_1\(1\)_25](http://nbuv.gov.ua/UJRN/pirpr_2015_1(1)_25)

42. Шірінян А. С. Конкурентоспроможність ринку банківських послуг України: фактор масштабу. *Економіка України*. 2019. № 3. С. 35-51. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/EkUk_2019_3_4

43. Шірінян А. С. Конкурентоспроможність ринку банківських послуг України: фактор масштабу. *Економіка України*. 2019. № 2. С. 37-48. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/EkUk_2019_2_4

44. Шевцова М.Ю., Солодовник Ю.О. Ринок банківських послуг : динаміка розвитку та сегментації. *Вісник Дніпропетровського університету*. 2011. № 5 (2). С. 149-155.

45. Хомутенко Л. І. Вплив глобалізаційних процесів на ринок банківських послуг України. *Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України*. 2014. Вип. 38. С. 270-286. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pprbsu_2014_38_29

46. Хрідочкіна М. О. Проблемні питання функціонування ринку банківських послуг в Україні. *Соціально-гуманітарний вісник*. 2018. Вип. 18-19. С. 152. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sochumj_2018_18-19_44

